

ภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อความเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ*

ศุภากร ศรีพรหม¹ ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์² ระพีพรรณ ร้อยพิลา³

¹นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

²⁻³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*Corresponding author e-mail: supazer2536@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์ อำนาจพยากรณ์ และหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 340 คน สุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และด้านความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.970, 0.976 และ 0.975 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การทดสอบเอฟ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน ภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ส่วนความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน ภาพรวม ไม่แตกต่างกัน 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก 4) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและภาวะผู้นำทางวิชาการโดยภาพรวม ร่วมกันพยากรณ์ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้ร้อยละ 87.70 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ ± 19.2 5) การวิจัยนี้ได้นำเสนอแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร 4 ด้านที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ; ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; องค์กรแห่งการเรียนรู้

*Received: 26 February 2024, Revised: 10 April 2024, Accepted: 12 April 2024

Administrator's Academic Leadership and Transformational Leadership Affecting a Learning Organization within Schools Under Bueng Kan Primary Educational Service Area Office*

Supakorn Sriprom^{1*} Sikan Pienthunyakorn² Rapeepan Roypila³

¹Master of Education Program in Educational Administration, Sakon Nakhon Rajabhat University

¹⁻²Lecturer of Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: supazer2536@gmail.com

ABSTRACT

This correlational research aimed to examine, compare, and identify the relationship, determine the predictive power, and establish guidelines for developing administrators' leadership affecting a learning organization under Bueng Kan Primary Educational Service Area Office, as perceived by school administrators and teachers. The sample group of this research comprised 340 participants. The sample size was determined using multi-stage random sampling. The data collection tools were sets of 5-point scale questionnaires, comprising the administrator's academic leadership, administrator's transformational leadership, and a learning organization with the reliability of 0.970, 0.976, and 0.975. Data analysis statistics consisted of frequency, percentage, mean, and standard deviation, Independent Samples t-test, One-Way ANOVA, Pearson's product-moment correlation coefficient, and Stepwise multiple regression analysis. The results of this research showed that: 1) The administrators demonstrated overall academic and transformational leadership, as well as a learning organization at the highest level. 2) The administrators demonstrated overall academic and transformational leadership, classified by positions, and school sizes, exhibited differences at the .05 and .01 levels of significance, respectively but the overall learning organization, showed differences at the .01 level of significance. In terms of types of school program provision, there were no difference overall. 3) The academic and transformational leadership of administrators had a positive relationship with a learning organization at the .01 level of significance, indicating a very high correlation. 4.) The administrators' academic and transformational leadership could jointly predict a learning organization at the .01 level of significance, with 87.70 percent, and the standard error of estimate of ± 1.192 . 5) This research proposed guidelines for developing administrators' leadership of executives in four areas that affecting a learning organization.

Keywords: Academic Leadership; Transformational Leadership; Learning Organization

*Received: 26 February 2024, Revised: 10 April 2024, Accepted: 12 April 2024

บทนำ

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศไทย ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ที่เต็มไปด้วยอย่างรวดเร็ว ซับซ้อนและคาดการณ์ได้ยาก ในขณะที่ผลการจัดการศึกษาของประเทศในทุกๆระดับยังคงมีปัญหา ทั้งในด้านคุณภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา คุณลักษณะ และทักษะ อยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจ แม้ในภาพรวมคนไทยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและมีความเสมอภาคทางการศึกษามากขึ้นจากนโยบายสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียน 15 ปีของรัฐ แต่ระบบบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบันก็ยัง ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ การเร่งปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ยุค 4.0 จึงเป็นทางออกสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสในการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำองค์กร จึงถือว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาและการบริหารงานภายในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารและการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถ และมีความเข้าใจในหลักการบริหาร ตลอดจนอาศัยภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาช่วยในกระบวนการบริหารและในกระบวนการดำเนินงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีความสำคัญต่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทั้งในด้านการกำหนดภาระงานของโรงเรียนที่ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การออกแบบการเรียนรู้ การนิเทศติดตามผลการเรียนการสอน การให้ความสนใจความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน (กาญจนา สุระคำ, 2562) ส่วนภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ก็มีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จต้องมีคุณลักษณะ ศักยภาพ ความรู้ ความสามารถทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารเพื่อสร้างความสมบูรณ์ให้กับส่วนรวม เป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาตนเองและพัฒนาครูเพื่อให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย (นิลาวัลณ์ จันทะรังษี, 2565) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารงานอย่างสร้างสรรค์ ใช้แนวคิดหรือทฤษฎีใหม่ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาภายใต้สถานการณ์แห่งการเปลี่ยนแปลง ขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มุ่งสู่ความเป็นเลิศและมีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีคุณภาพและสามารถดำรงอยู่ได้ในสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนว่ามีอยู่ในระดับใด ส่งผล

ต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
4. เพื่อหาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
5. เพื่อหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.1 ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

1.1.1 สถานภาพการดำรงตำแหน่ง

1.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

1.1.1.2 ครูผู้สอน

1.1.2 ลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน

1.1.2.1 เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.1.2.2 เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.1.3 ขนาดของโรงเรียน

1.1.3.1 ขนาดเล็ก

1.1.3.2 ขนาดกลาง

1.1.3.3 ขนาดใหญ่

1.2 ตัวแปรตาม แบ่งเป็นดังนี้

1.2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย

- 1.2.1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน
- 1.2.1.2 การพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ
- 1.2.1.3 การจัดบรรยากาศของสถานศึกษา
- 1.2.1.4 การมีวิสัยทัศน์

1.2.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย

- 1.2.2.1 การสร้างแรงบันดาลใจ
- 1.2.2.2 การกระตุ้นการใช้ปัญญา
- 1.2.2.3 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล
- 1.2.2.4 การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

1.2.3 องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย

- 1.2.3.1 การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
- 1.2.3.2 โครงสร้างและระบบการทำงาน
- 1.2.3.3 การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน
- 1.2.3.4 การทำงานเป็นทีม
- 1.2.3.5 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,313 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 235 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,078 คน จากทั้งหมด 212 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2566 กำหนดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำโดยใช้ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้กลุ่มตัวอย่าง 329 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 340 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 117 คน และครูผู้สอน จำนวน 223 คน จากโรงเรียน 117 โรงเรียน และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยใช้สถานศึกษาในการแบ่ง (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) โดยการสอบถามเกี่ยวกับ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.450-0.891 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.970

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.557-0.966 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.976

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.499-0.889 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.975

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนและส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ รวมทั้งสิ้น 340 ฉบับ ได้นำเอกสารกลับคืนมา จำนวน 340 ฉบับ คิดเป็นร้อยละร้อย และนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม และคัดเลือกเอาเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสถิติที (t - test) ชนิด Independent Samples ค่าสถิติเอฟ (F - test) แบบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) การทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณทีละขั้นตอน (Stepwise multiple Regression)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามตัวแปร พบว่า

2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน มีความแตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

2.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน มีความแตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน ไม่แตกต่าง

2.3 ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน มีความแตกต่างกัน จำแนกตามลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก

4. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และภาวะผู้นำทางวิชาการ ร่วมกันพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยได้ร้อยละ 87.70 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.92

4.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 8 ด้าน พบว่า มีจำนวน 4 ด้านที่สามารถพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬได้ ได้แก่ การกระตุ้นการใช้ปัญญา การใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Z_t' = .314 + .522Y_t + .406X_t$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_{zt}' = .563Z_{yt} + .390Z_{xt}$$

5. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร จำนวน 4 ด้าน ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน ที่ต้องได้รับการพัฒนา ได้แก่ การกระตุ้นการใช้ปัญญา การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย ภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าอยู่ในระดับมาก โดยผลการวิจัยครั้งนี้สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ถือว่าเป็นผลดีต่อการบริหารงานของโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนพึงมี เพื่อใช้ในการบริหารสถานศึกษา ให้ไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พรรณนพพร สิ้นน้อย และธีระพงศ์ บุศรากุล, 2562) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าอยู่ในระดับมาก โดยผลการวิจัยครั้งนี้สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เป็นผลดี ซึ่งแสดงว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับสถานศึกษา และเป็นสิ่งที่ผู้บริหารยุคใหม่จะต้องมีเพื่อใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้ทันต่อยุคดิจิทัลที่เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธัญญา มาศ แดงสีดา, 2565) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

1.3 ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าอยู่ในระดับมาก โดยผลการวิจัยครั้งนี้สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จะช่วยให้งานที่ทำมีประสิทธิภาพสูงขึ้นและกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กร รวมถึงมุ่งสร้างคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุนิสา มัยจิ้น, 2563) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน พบว่า

2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน พบว่า

2.1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการบริหารงานต่าง ๆ จึงมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (อนัญญา ชาระวงศ์, 2561) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน

2.1.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียน จำแนกตามลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ต่างอยู่ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเช่นเดียวกัน ผู้บริหารโรงเรียนได้รับฟังนโยบายการบริหารจัดการทางด้านการศึกษาจากผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่เช่นเดียวกัน รวมถึงผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนต่างตระหนักว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่จะทำให้เกิดเกิดคุณภาพกับผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ ดังที่ (ชาญชัย อาจิมสมาจาร, 2560) กล่าวว่า ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพทางการเรียนการสอนของครูผู้สอน และต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2.1.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน โดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความคิดเห็นมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางมีบริบทของโรงเรียนที่ใกล้เคียงกัน ผู้บริหารและครูผู้สอนจึงมองว่าผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่มีบุคลากรจำนวนมาก ผู้บริหารจึงใช้ศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียนเข้ามามีส่วนช่วยในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพตามที่ต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สมมาตร สุวรรณคำ, 2565) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวม ครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน พบว่า

2.2.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในความเป็นจริงแล้วผู้บริหารให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่จะต้องมีการกระตุ้นให้บุคลากรพัฒนาตนเองและสามารถปฏิบัติงานให้มีคุณภาพที่สูงขึ้นได้ และมองว่าตนเองมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง แต่ในมุมมองของครูผู้สอนมองว่าผู้บริหารอาจยังไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาความสามารถของบุคลากรทั้งโรงเรียนให้สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ได้ทุกคน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธีรศักดิ์ สารสมักร, 2563) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน

2.2.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียน จำแนกตามลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาหรือโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เปิดสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่างมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียนและมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของโรงเรียน โดยผู้บริหารจะต้องมีศักยภาพเพียงพอที่จะกระตุ้นให้บุคลากรสามารถพัฒนาตนเองและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำโรงเรียนสู่เป้าหมายที่คาดหวังไว้ ดังที่ (นิลาวัลณ์ จันทะรังษี, 2565) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จต้องมีคุณลักษณะ ศักยภาพ ความรู้ ความสามารถทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารเพื่อสร้างความสมบูรณ์ให้กับส่วนรวม เป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาตนเองและพัฒนาครูเพื่อให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย

2.2.3 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความคิดเห็นมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

ของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งมีบริบทของโรงเรียนที่ใกล้เคียงกัน คือ มีบุคลากรที่ทำงานในโรงเรียนไม่มากนัก ผู้บริหารจึงต้องใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก ส่วนในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนและการเรียนการสอนได้มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนไม่จำเป็นต้องแสดงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเท่ากันกับผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชนันท์สร ปิยะภัทรวิรัตน์, 2565) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดยะลา ผลการวิจัย พบว่า เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน พบว่า

2.3.1 ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมองว่าโรงเรียนมีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง แต่ในมุมมองของครูผู้สอนอาจมองว่า ยังมีอีกหลายด้านในโรงเรียนที่จะต้องพัฒนาเพื่อให้เกิดภาพความสำเร็จที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธนัทพงษ์ วัชระพันธ์, 2564) ได้วิจัยเรื่อง บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ผลการวิจัย พบว่า เมื่อจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3.2 ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน จำแนกตามลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียนที่แตกต่างกันนั้น ต่างมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า โรงเรียนมีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง บุคลากรทุกคนสามารถขยายศักยภาพของตนเองได้ ดังที่ (Senge, 1990) ได้ให้ความหมายไว้ว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ หมายถึง สถานที่ซึ่งทุกคนสามารถขยายศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างผลงานตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ เป็นที่ซึ่งเกิดรูปแบบการคิดใหม่ ๆ หลากหลายมากมายที่ซึ่งแต่ละคนมีอิสระที่จะสร้างแรงบันดาลใจ และเป็นที่ยังทุกคนต่างเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ร่วมกัน

2.3.3 ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความคิดเห็นมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งมีบริบทของโรงเรียนที่

ใกล้เคียงกัน มองว่าองค์การแห่งการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียน มากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่มีจำนวนบุคลากร และทรัพยากรต่าง ๆ ที่เพียงพอ แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงในด้านบุคลากรหรือด้านอื่น ๆ ก็อาจจะไม่กระทบต่อการดำเนินงานในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุนิสา มัยจิน, 2563) ได้วิจัย เรื่อง การศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการ เรียนรู้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และความ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความ คิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

3.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวม อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r_{xtzt} = .914$) ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสนับสนุน ส่งเสริม ให้เกิดความเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยผู้บริหารมีบทบาทในการทำหน้าที่บริหารงานภายในโรงเรียน ตลอดจนมีอิทธิพลต่อความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานภายในโรงเรียน สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ (สุกฤตา วัฒนเกษมสกุล, 2562) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก ($r_{xy} = .905$)

3.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวม อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก ($r_{yzt} = .926$) ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จใน สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยผู้บริหารจะต้องเป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริม และผลักดันให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่กำหนดไว้ และก่อให้เกิดความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สอดคล้อง กับผลการวิจัยของ (รุ่งนภา จันทรลี, 2562) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. อำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวม พบว่า

4.1 ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โดยรวม ที่นำมาวิเคราะห์ สามารถพยากรณ์ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวม (Z_t) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ดีที่สุด คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโดยรวม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .563 ส่วนภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .390 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร มีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของบุคลากร ให้มีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยผู้บริหารสามารถเป็นต้นแบบในการดำเนินงาน ดังที่ (นิลาวัลณ์ จันทะรังสี, 2565) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จต้องมีคุณลักษณะ คักยภาพ ความรู้ ความสามารถทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารเพื่อสร้างความสมบูรณ์ให้กับส่วนรวม เป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาตนเองและพัฒนาครูเพื่อให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย

4.2 ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โดยรวม ที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 8 ด้าน พบว่ามี 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวม (Z_t) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การกระตุ้นการใช้ปัญญา (Y_2) การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Y_4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน (X_1) และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Y_3) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การที่ผู้บริหารจะพัฒนาโรงเรียนให้มีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้นั้น จะต้องเริ่มต้นจากการที่ผู้บริหารรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์ มีเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้บุคลากรในโรงเรียนเกิดความศรัทธา และเชื่อมั่นในความสามารถที่จะนำบุคลากรและสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

ผลการวิจัยในข้อ 4.1 และ 4.2 สอดคล้องกับ (อรณิษฐา ทศตา, 2564) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับกลุ่มตัวแปรพยากรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรที่สามารถทำนายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มี 4 ด้าน

คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_1) ด้านการกระตุ้นให้เกิดเชาวน์ปัญญา (X_2) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมี
อุดมการณ์ (X_3) และด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล (X_4) ซึ่งมีค่าอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 50.40 แสดงว่า
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารส่งผลโดยตรงต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยถึงแม้พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมอยู่
ในระดับมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามหน่วยงานต้นสังกัดยังควรสร้างความตระหนักให้แก่ผู้บริหารในโรงเรียน
ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยการส่งเสริมให้ผู้บริหารรู้จักและเข้าใจบทบาทของตนเองในการเป็น
ผู้นำทางวิชาการ มีการจัดอบรม สัมมนา เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ศึกษาหลักสูตร นโยบาย
ต่าง ๆ ให้มีความเข้าใจที่ชัดเจน สามารถนำครูและโรงเรียนให้มีคุณภาพตรงตามเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ได้

1.2 จากผลการวิจัยถึงแม้พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมอยู่
ในระดับมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม ยังควรส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารในโรงเรียนให้ได้พัฒนาศักยภาพของ
ตนเองให้สูงขึ้น ให้ทันต่อยุคดิจิทัลที่เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง โดยการจัดอบรม สัมมนา เกี่ยวกับการ
วิจัย นวัตกรรม และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานในโรงเรียน

1.3 จากผลการวิจัยถึงแม้พบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามยังควรส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกคนได้รับการพัฒนาใน
ด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนให้มีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ รวมทั้งกระตุ้นให้ทุก
ส่วนสามารถมองเห็นภาพและมีความต้องการที่จะมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน สามารถปรับตัวให้เข้ากับ
สภาพการณ์เปลี่ยนแปลง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล เกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้
เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษาในจังหวัดอื่น

2.2 ศึกษาองค์ประกอบหรือตัวแปรอื่น ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน
ประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เช่น อายุ วุฒิการศึกษา ทักษะการใช้งานเทคโนโลยี
เป็นต้น

2.3 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียน ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการ
เรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

2.4 สร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อนำไปปรับใช้ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ในรูปแบบ PSSTO

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน

รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Person for the Learning) 2) โครงสร้างและระบบการทำงาน (Structure and Working system) 3) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared Vision) 4) การทำงานเป็นทีม (Teamwork) และ 5) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร (Organization's Learning Culture) หรือเรียกว่า PSSTO Model ในส่วนของผู้บริหารซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำและให้การสนับสนุน ส่งเสริม ให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาตนเอง ให้เกียรติ ยอมรับความสามารถ และรับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากร เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามที่ตั้งไว้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา สุระคำ. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ชนันภัสร์ ปิยะภัทรวิรัตน์. (2565). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดยะลา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2560). *การบริหารการศึกษาและทรัพยากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ.
- ธนัทพงษ์ วังทะพันธ์. (2564). *บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธัญญา มาศแดงสีดา. (2565). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รยอง เขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก.
- ธีรศักดิ์ สารสมิตร. (2563). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29*. ในการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5 การวิจัยเพื่อการเปลี่ยนแปลง; 29 พฤษภาคม 2563; อุบลราชธานี. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.
- นิลาวัลย์ จันทะรังษี. (2565). *ความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พรรณนพพร สิ้นน้อย และธีระพงศ์ บุศรากุล. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง*. *MBU Education Journal : Faculty of Education Mahamakut Buddhist University*, 7(2), 187-199.
- รุ่งนภา จันทร์ลี. (2562). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สมมาตร สุวรรณขำ. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*, 4(1), 89-114.

- สุกฤตา วัฒนเกษมสกุล. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 3. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุนิสา มัยจิน. (2563). *การศึกษการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อรณิชา ทศดา. (2564). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*, 10(2), 188-199.
- อนัญติยา ชาระวงศ์. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน*. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 15(71), 153-163.
- Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline :The art and practice of the learning organization*. London: Century Press.